

17.6.2026

ОПЕРАЦИЈА КОРИДОР - Битка за пут живота, II дио

Да није било операције "Коридор" не би било ни данашње Републике Српске
Одлука о пробоју коридора

С правом се може рећи да је иницијална каписла, за убрзање ове операције била смрт 12 беба у бањалучком породилишту. И поред тога што је градоначелник Бања Луке, молбом упућеном директно генералном секретару УН Бутросу Галију, у којој је молио званичнике УН да одобре хуманитарни лет авиона са лековима, кисеоником, одговор није добио. Тад је било јасно да се „велики“ свет оглушио на то, те српском народу није ништа друго преостало него или да се пробије или да тихо умре, јер резерве нису биле неисцрпне.

Повољна околност за команду српских снага била је та што су борци били искусни и спремни за извршење постављеног задатка. Саму неодлучност око пробијања „коридора“ (иако су сви били за), која је правила проблем јер се није могло одлучити којим правцем, којим снагама, како да се крене у извршење задатка - прекинуо је сам генерал Талић. Генерал Момир Талић командант Првог крајишког корпуса ВРС, одлучио је да се преко Требаве, најкраћим путем до Видовдана пробије „коридор“ и успостави веза са источним дијелом РС и даље са Србијом. Тада је рекао: „ Хоћу коридор до Видовдана, па макар то била козија стаза, нећу да дјеца умиру!...“.

Овом одлуком генерала Талића, мозаик се сам посложио и кренуло се ка реализацији плана. Главнина српских снага била је у окружењу, само су два српска батаљона (из Посавине) била ван окружења, али су они садејствовали, главнини српских снага. Међутим, треба навести да су и та два батаљона била у полуокружењу. Одлука о формирању тактичких група које су носиле пробој, била је изнуђена, јер се морало са операцијом кренути прије него што су снаге УНПРОФОР-а преузеле положаја у западној Славонији. Како се која јединица српске војске извлачила из рејона западне Славоније, тако је она и ангажована на фронту према Посавини. Лаке бригаде су имале задатак да смире позадину Првог крајишког корпуса, након што су муслиманске снаге покренуле општи напада на неке градове у бањалучкој регији (Нови Град, Приједор, Сански Мост). Задатак који је био постављен пред лаке бригаде извршен је у потпуности, стварајући тако услове главнини српских снага за извршење постављеног задатка. Мало је јединица 1.КК које нису учествовале у овој операцији, нису биле само оне око Јајца и Влашића. Све остале јединице су имале неку од улога – или снаге за обезбјеђење бокова, или снаге за пробој из окружења.

Одлучено је да ударна песница пробоја „коридора“ буде Прва оклопна бригада којом је командовао пуковник Новица Симић, а да јој садејствује Шеснаеста крајишка моторизована бригада (16. кмтбр – "гарава"), којом је командовао пуковник Милан Челекетић. Наречењем генерала Талића који је рекао: „Дај Симића на тежиште“, планирање операције је било у завршници. Када је операција испланирана одлука је донесена у Становима код Добоја, а 19. јуна 1992. године је саопштена. Издата су наређења командантима и кренуле су припреме – извићање, довођење јединица на правац извођења. Само није саопштен тачан почетак операције. Командно мјесто Корпуса било је на Дугим њивама и оно је добро уређено, успостаљене су све потребне комуникације. Све јединице су добиле задатак да отворе ватру на цијелој дужини фронта, и самим тим су олакшале главнини српских снага које су биле на тежишту пробоја. Генерал Боривоје Ђукић, водио је мали тим за пропагандни рат, који је радио на заваравану непријатеља- да ће главни удар да крене према Тузли.

Обавештајни извори српских снага, сазнали су да Хрватска планира да у рејон Посавине убаца знатне снаге ојачања, те је одлучено да операција започне 24. јуна, а не 26. јуна како је провобитно планирано. Свако чекање значило је да однос снага иде у корист непријатеља, а не у српску корист.

Српски ураган

Све српске снаге су биле спремне и чекале су наређење за почетак операције. На аеродрому Маховљани били су спремни јуришни авиони типа орао и јастреб, који су требали да пруже ваздушну подршку снагама на тежишту пробоја. Морал бораца је био на висини, знали су да имају подршку артиљерије, пратњу тенкова, подршку јуришне авијације, а и жељели су да „пробију“ тај пут за Србију како им бебе више не би умирале.

У зору, у шест часова 24. јуна 1992. године, отпочела је операција "Коридор". Тог јутра отпочела је снажна артиљеријска припрема, ракетни удари, ватра из тенковских топова, минобацача, прецизан налет јуришне авијације. Било је страшно. Први дан је био жесток на читавом дијелу фронта. Проблем тог простора био је доста тежак терен, ријека Босна је практично дијелила српске снаге на два дијела. Првобитно план је предвиђао да се напредује асвалтним путем, па да се очисти лијева обала ријеке Босне, како би се створила шири основница, и тиме што прије избило у шири рејон Модриче. Међутим, генерал Талић, иако се сложио, одлучио је да главнина снага иде Требавом и тиме је постигнут степен изненађења. Непријатељ је очекивао да ће српске снаге ићи лијево обалом ријеке Босне, касније ће се показати да су ту били знатно боље утврђени. Одлука генерала Талића да главнина снага иде Требавом показала се исправном. Пуковник Новица Симић (командант ТГ-1, током извођења пробоја), уочава опасност од Градачца. У том правцу се поставља дио 43. приједорске моторизоване бригаде (43. пмтбр), која је тако чувала десно крило Симићевих снага, које је предводила Прва оклопна.

Непријатељ је био обманут почетком операције, јер је операција почела два дана раније. Обманут је био и правцем напада. Јер, тешко је било помислити да су српске снаге изабрале један тешко проходан планински пут преко Требаве, да се главне снаге ту усмјере и ударе у лијеви бок непријатеља. Баш због тог изабраног правца српске јединице брзо прелазе преко ријеке Босне, избијају пред Модричу и ослобађају је. Пропаганда коју су шириле српске снаге углавном преко радија, мање преко телевизије, требала је да створи утисак код непријатеља да ће се главни удар сконцентрисати према Тузли. Непријатељу је изгледало да ће главне снаге које су на Требави, ићи преко Грачанице, Градачца и Тузле. Том утиску допринио је и жесток удар 43. пмтбр, на сам Градачац. Сама бригада је у свом налету дошла до индустријске зоне у Градачцу и ту је стала. Информације које су слате преко средстава за информисање, тврдиле су да је то баш главни правац напада српских снага, тако да је заваривање непријатеља у потпуности успјело. И на осталим правцима напада српска пропаганда је давала резултата. Хрватска средства информисања, су ишла српским снагама на руку, јер су углавном каснили са информација четири дана. Српске снаге које су биле у Јакешу и у Оцаку, избијале су на ријеку Саву, док је ХРТ (хрватска телевизија) причала да се још брани Модрича, Јакеш и слично.

Прва два-три дана главни удар и већина тенкова били су на десној обали ријеке Босне. Међутим, кад се увидјело да лева страна доста заостаје, пребачен је део оклопних снага на леву страну. У току саме операције било је брзог маневра, брзих пребацивања јединица у циљу сталног проширења коридора. Већ другог дана операције спојиле су се јединице Првог крајишког корпуса и јединице Источнобосанског корпуса ВРС. Све постављене задатке ТГ-1 је извршила, а 16. кмтбр је веома брзо избила на Саву. Самим пробијањем коридора 26. јуна 1992. године, омогућено је пуковнику Симићу

команданту ТГ-1 да 28. јуна за Видовдан ослободи Модричу. Чекајући да се изравна са ТГ-2 пуковник Симић предложио је генералу Талићу да се форсира река Босна и удари у бок Оцака, како би се ослабила упоришта непријатеља у Јакешу и Пећнику. Понтонирски батаљон је омогућио тај брзи маневар ТГ-1. Српска војска је ослободила Дервенту 7. јула, док је Оцак ослобођен 13. јула 1992. године. Након ослобађања Оцака српска војска је кренула у гоњење непријатеља. Треба навести да је хрватска војска имала и подршку сопствене авијације. Тако да је пружајући подршку сопственим снагама, изнад Посавине 26. јуна оборен авион типа МиГ-21 (евиденцијски број 101, бивши ЈНА 17133), хрватског ваздухопловства. Пилот пуковник Антон Радош је погинуо.

У вези са ослобађањем Оцака, постоји једна анегдота. Наиме, дан након ослобађања Оцака зове генерал Талић, пуковника Симића и пита: „Нападаш ли ти то данас?“. На то ће Симић: „Не нападам.“ И онда је генерал кренуо да псује, па је рекао: „Јесил ти нормалан па они беже, а ти не нападаш, они су у паници!“ На то је пуковник одговорио: „Не нападам, прешао сам у гоњење, а то је сасвим друга борбена радња од напада.“ На то су се обојица исмејали.

Треба истаћи да је је ТГ-1 све своје постављене задатке извршила пре рока. Самим својим успешним дејством знатно је помагала и другим тактичким групама. Дејством с бока и форсирањем реке Босне ТГ-1 знатно је допринела развлачењу непријатељских снага. Било је ту и самодоказивања, као што је био одред Скугрић-Толиса, којим је командовао капетан Станковић. Наиме када би се војници одреда измешали са механизованом пешадијом Прве оклопне, били су страх и трепет за непријатеља, права ударна јединица.

Период након ослобађања Дервенте и Оцака, је период мањих бојева. Тако да је значајан део борби вођен и на Озрену. Само на Озрену и у селу Смолућа ангажовано је око шест хиљада војника ВРС. Деблокада Смолуће успешно је извршена на Велику Госпојину 28. августа. Самим деблокирањем Смолуће, српска војска је била на 1,5 километара од села Потпећи. Већ је био пресечен пут Тузла-Грачаница. А од Потпећи је био пут који је ишао ка Сребренику. То је већ био крај августа 1992. године. Преко Ободног канала се много пре могло доћи до Брода, али су хрватске снаге добро уредиле ту територију. Сам Костреш је био уређен по приручницима, и имали су ту доста јединица из унутрашњости Хрватске, које су биле добро опремљене. У заузимању Костреша од стране српских снага, важну улогу одиграла је и српска авијација. На командном месту Корпуса, увек је био пилот потпуковник Слободан Кустурић, захваљујући којем је успешно обављена операција заузимања Костреша, као и остали задаци који су били неопходни да се операција Коридор приведе крају.

Иначе у операцији Коридор људски фактор није био толика превага колико оклопно-механизовани састави и авијацијска подршка. Јер кад би се изнад малог простора фронта појавило дванаест јуришних авиона Ј-22 орао, на земљи и у редовима непријатеља настајао је пакао.

Коначан слом снага ХВ, ХВО и тзв. Армије БиХ на посавском делу ратишта, уследио је српским заузимањем Босанског Брода (данас Брод) 6. октобра 1992. године.

Операцијом заузимања Брода командовао је пуковник Славко Лисица.

Српски хероји

Сигурно је једно, да се сви борци (и јединице попут Прве оклопне, Шеснаесте крајишке итд.) који су учествовали у овој операцији, с правом могу назвати српски хероји - српски Обилићи.

Међутим, у ослобађању Модриче и Дервенте значајну улогу је одиграо и Батаљон војне полиције Првог крајишког корпуса. У самом старту знало се да ће батаљон бити јуришна јединица Корпуса, тако да је у свом саставу имао један противтенковски вод и

мешовиту јединицу минобацача, а имали су и оклопне аутомобиле М-86 и БОВ-3. Јединица којом је у то време командовао капетан Лакић, придодата је Првој оклопној и то је био тандем за заузимање сваког града у Посавини. Знано се да је тенк у градској борби без праве подршке, бескористан, али ако су садејствовали тенкови Прве окопне и војни полицајци Првог корпуса, знано се да ће задатак бити извршен. У односу на јуришни батаљон „Вукови с Вучјака“ Батаљон војне полиције била је комплетнија јединица. Гледајући процентуално, Батаљон војне полиције имао је највише губитака, баш због тога што нису напустили положај, кад је било тешко. Батаљон је пробио код Модриче, садејствовао Првој оклопној код Дервенте и Оцака. Батаљон је сам вршио припрему и подршку и ретко су кад тражили подршку артиљерије или нечију другу. На тенкове које би они штитили, ставили би по једног свог војника са својом везом и он би одржавао везу између тенка и јуришне јединице. Карактеристика јединице је била и та што су сви носили шлемове и панцире (ко је имао).

Друга по квалитету јуришна јединица био је јуришни батаљон „Вукови с Вучјака“ којим је командовао Вељко Миланковић. За ову јединицу је карактеристично да је пробила положаје непријатеља на Добор кули, јуришом и борбом прса у прса. Наиме, тад је Миланковић командовао: „Нож на пушку. Јуриш! За мене.“

Командант 327. бригаде (27. Дервентска моторизована бригада) пуковник Триво Вујић у јуришу, практично у првим редовима, испред тенка гине одмах на почетку саме операције у оквиру ТГ-3.

Посебно се треба истаћи у целини хеликоптерска ескадрила, која је превозила и омогућила квалитетно санитетско збрињавање рањеника. Мајор Вељко Лека пилот хеликоптера, доносио је боце с кисеоником, саминицијативно је прелетао преко непријатељских положаја, како би довезао рањенике до прихватилишта. Увек је ризиковао сопствени живот како би спасао цивиле и рањенике. Све време био је у санитетској екипи. Са својим хеликоптером постигао је својеврстан рекорд. Спасао је шест стотина рањеника са „коридора“. Многи могу само њему да захвале, што су остали живи. У току дана знао је по три пута да тешко рањене вози за Београд. Три пута кроз тај уски коридор, испод далековода, јер се није смео подићи, гађале би га непријатељске снаге.

Закључак

Операција Коридор је једна од значајнијих битака у историји српског народа, она представља темељ Републике Српске. Војнички гледано то је добро планирана и бриљантно изведена операција, којом је сломљен знатно јачи непријатељ. Према тврдњи самог учесника ове операције генерала у пензији Новице Симића - операција Коридор је јединствена операција у свету. Чињеница да су главне оперативне снаге биле у оперативном окружењу непријатеља, и да нису имале подршку снага изван окружења, говори у прилог тврдњи генерала Симића. Војни врх је имао потпуну и војну, и политичку и моралну подршку како политичког врха тог дела РС, тако и самих бораца и цивила. Што се тиче операције у оперативним оквирима, она је најзначајнија операција у протеклом рату са српске стране. Самим успешним завршетком операције, спречен је геноцид који је планиран над српским народом у БиХ. Операција је вођена по свим међународним ратним и хуманитарним правилима. Баш због те чињенице, Хашки трибунал није могао наћи нити једну „мрљу“ на начин припреме, ток и исход саме операције. Операција Коридор засигурно се може уврстити у једну од најчаснијих српских војних победа у двадесетом веку. Да није било операције Коридор не би било ни данашње Републике Српске

Прикажи мање